

Vyřizuje: Kristýna Plašilová
asistentka poslance
Jana Lipavského
plasilovak@psp.cz
tel. 728 859 187
Naše sp. zn.: #JLI 34794
Doručovat: do datové schránky 59p4qyj
Datum: 02.02. 2021

Vážený pan
Ing. Robert Plaga, PhD.
ministr školství

prostřednictvím
Mgr. Radka Vondráčka
předsedy Poslanecké sněmovny Parlamentu
České republiky

odesláno do datové schránky: bykaigw

Interpelace ministra školství ve věci česko-čínské akademické spolupráce

Vážený pane ministře,

v souladu s ustanovením čl. 53 odst. 1 Ústavy České republiky a § 110 a násl. zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, se na Vás jako poslanec zvolený za Českou pirátskou stranu obracím s touto interpelací:

Ve světle aktuálního geopolitického napětí bych rád s vaší součinností upozornil na důležité téma, kterým je akademická výměna mezi českými vysokými školami a jejich čínskými protějšky, především těch spojených s armádou. Jsem si vědom toho, že akademická svoboda je jedním ze základních pilířů všech západních společností, této svobodě se ale bohužel netěší vzdělávací instituce všude po světě. V rámci "západního" přístupu k volné akademické výměně může docházet ke kompromitaci citlivého výzkumu a zneužívání výhod mezinárodní spolupráce pro předem nedeklarované účely, například právě při rozvoji armádních kapacit systemických rivalů České republiky a jejich spojenců.

S využitím výzkumu¹ Australského institutu pro strategické politiky (ASPI), v rámci kterého byly identifikovány čínské univerzity spolupracující se sektorem obrany a byla určena jejich rizikovost, provedl projekt Sinopsis² a Český rozhlas studií³ spolupráce českých veřejných vysokých škol s univerzitami navázaných na Čínskou lidovou armádu (PLA) a obranný sektor ČLR. Ukázalo se, že i české univerzity spolupracují s čínskými protějšky, které byly označeny za "rizikové" či "vysoce rizikové".

¹ <https://unitracker.aspi.org.au>

² <https://sinopsis.cz/cesko-cinska-akademicka-vymena/#fn31>

³ https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/univerzita-vysoka-skola-cina-cesko-spionaz-spoluprace-studenti_2007270600_onz

Jelikož jsou univerzity financované či podporované z veřejných peněz jednak přímo ze státního rozpočtu, ale také ve formě grantů na konkrétní projekty, pokládám za žádoucí se touto problematikou zabývat, a to jak z důvodů národní bezpečnosti, tak z hlediska rozpočtové odpovědnosti.

Podle poslední výroční zprávy BIS za rok 2019 je "čínským cílem vybudovat sinocentrickou globální komunitu, kde ostatní národy uznají legitimitu čínských zájmů a přiznají Číně respekt, který jí (dle čínského mínění) náleží." Zpráva dále zmiňuje "akademiky" jako jedno z možných krytí pro čínské zpravodajské služby a říká, že se zpravodajské služby ČLR roce 2019 "intenzivně angažovaly v akademické sféře" a že "vzhledem k politickému uspořádání a čínským zákonům je hranice svobodného akademického prostředí a státních zájmů značně rozostřená." Stejně tak jsou známy příklady, kdy daný subjekt či akademik nedeklaruje svoji vazbu na obranný průmysl. S tím souvisí i ekonomické škody, například v Austrálii došlo následkem grantových podvodů v souvislosti s nábořem talentů Čínou za poslední dvě dekády ke škodě 280 milionů australských dolarů (4, 6 miliardy korun)⁴.

Reakce státu na podobné poznatky mohou být různé. Austrálie například požaduje, aby univerzity ve spolupráci s bezpečnostními složkami aktivně zamezovaly vlivu cizích mocností a loni také představila legislativu, která dává vládě právo vetovat dohody místních vlád či vysokých škol.

Tyto kroky jsou ale možné až poté, co stát zná skutečnou míru rizika, kterou spolupráce vysokých škol se zahraničními protějšky představuje. Pro Českou republiku se mi proto zdá žádoucí a nutné, aby se problém dotčená česká ministerstva - v první řadě ministerstva školství, zahraničí a vnitra - zabývala.

Vzhledem k těmto skutečnostem a s ohledem na to, že nezávislý výzkum přinesl některé důkazy o potenciálně rizikové spolupráce mezi českými univerzitami a čínskými protějšky, **Vás žádám o audit česko-čínské akademické a výzkumné spolupráce a následné zveřejnění jeho závěrů.** V rámci auditu by mělo dojít k vytvoření přehledu uzavřených spoluprací a společných projektů a především zhodnocení jejich rizikovosti. Předpokládám, že takovýto audit vyžaduje spolupráci vícero úřadů, obracím se proto se stejnou žádostí na ministerstva zahraničních věcí a vnitra.

Dále Vás žádám o zodpovězení následujících otázek:

1. Existují z ministerské úrovně národně-bezpečnostní pokyny pro spolupráci veřejných vysokých škol se zahraničními partnery?
2. Jakým způsobem ministerstvo přispívá k povědomí akademické obce o rizicích spolupráce se státy, kde např. podle BIS hrozí bezpečnostní riziko?

⁴https://www.aph.gov.au/Parliamentary_Business/Committees/Joint/Intelligence_and_Security/NationalSecurityRisks/Submissions (soubor č.48)

S úctou

Jan Lipavský
poslanec PSP ČR zvolený za Českou pirátskou stranu
místopředseda výboru pro obranu
místopředseda zahraničního výboru

Podle § 18 odst. 2 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů, má úkon učiněný pověřenou osobou prostřednictvím datové schránky stejné účinky jako úkon učiněný písemně a podepsaný.